

KLIMA

Snakker vi om klima, må vi snakke om krig

I dag, 6. november, er FNs internasjonale merkedag for å forebygge miljøødeleggelser i krig og væpnet konflikt. Når vi husker tilbake til den svarte røyken fra brennende oljebønner under Irak-krigen, eller ser bildene fra ødeleggelsene i Syria eller Gaza, skjønner vi at vi trenger FN-dagen med det lange navnet. Snakker vi om klima, må vi snakke om å avskaffe krig.

Langsomt tar vi konsekvensen av at vi er en del av naturen rundt oss. Om opprydding skal monne, trengs det tiltak for å stanse pågående ødeleggelser.

COP29, FNs klimatoppmøte 2024, finner sted i Baku 11. til 22. november. Forkortelsen står for «Conference of the Parties». Dette møtet samler de som har signert Parisavtalen om å begrense klodens oppvarming til 1,5 grader celsius. I to uker kommer verdens ledere, politiske beslutningstakere, sivilsamfunnsorganisasjoner, forskningsinstitusjoner, bedrifter og observatører sammen for å forhandle om tiltak for å møte klimakrisen.

COP29 gir en gylden mulighet til å forene nasjoner om en felles sak. Baku-toppmøtet ønsker å være den første «fredens COP», med søkelys på forebygging av fremtidige klimadrevne konflikter. Arrangørene ønsker å bruke internasjonalt samarbeid om grønne spørsmål for å hjelpe å løse opp i eksisterende spenninger. Et våpenhvile-initiativ ble offisielt lansert på Den internasjonale fredsdagen 21. september, inspirert av den olympiske våpenhvilen, som overholdes av de fleste regjeringer under

«Miljøødeleggelser fra kriger er en blind flekk i klimakampen»

sommer- og vinter-OL. Initiativet er en innstendig oppfordring til nasjoner, organisasjoner og ulike parter om å heve seg over politiske forskjeller og forplikte seg til en måneds våpenhvile under COP29. Det er en erkjennelse av at klimahandling ikke kan gjøre virkelig fremskritt med mindre vi gjør noe med årsakene som undergraver globalt samarbeid.

Det gjelder å få freds- og miljøbevegelsene til å forene krefter. Våpenhvile-initiativet på toppmøtet vil kulminere i en temadag om fred, nødhjelp og gjenoppbygging 14. november. Målet er å samle politisk støtte til å koble klimahandling og fredsarbeid. Initiativet er ikke bare en diplomatisk gest; det er en oppfor-

ILLUSTRASJON: KNUT LØVÅS

dring til reell handling. Initiativet må framsnakkes som en sjanse for verden til å stoppe opp, reflektere og samhandle i møte med vår felles utfordring: klimaendringer.

Bevisstheten om den menneskeskapte delen av klimaendringer er økende. Likevel er miljøødeleggelser fra krig og våpentesting en blind flekk i klimakampen. Når vil endelig alle militære utslipp inkluderes i de enkelte landenes klimaregnskap?

Snakker vi om klima og miljø må vi snakke om fred, om felles sikkerhet, om nedrustning og om internasjonalt samarbeid på tvers av skillelinjer. Siden Agent Orange-ødeleggelsene av jungelen i Vietnamkrigen og brennende oljebrenner i Irak har vi skjont at kloden ikke tåler våre kriger. Østersjøen er forgiftet av våpen, bomber og ammunisjon dumpet etter andre verdenskrig. Ukrainakrigen har ført til enorme ødeleggelser og forurensning

fra blant annet kjemisk industri. Den fullstendige rasingen av Gazastripen – hva slags omkostninger har den?

Jo mer opprustning, jo mer klimagassutslipp. Jordbruksland over hele verden har blitt minelagt og etterlatt ubrukelige. Vi må flytte pengene fra krig og militarisme til fred, klima, miljø og velferd til storskala oppryddingstiltak. Ressursene finnes. Hvorfor vente?

Kan vi stå side om side på tvers av militærallianser og rydde opp i miljøødeleggelser fra krig og væpnet konflikt? Tør vi å oppdage at vi har mye mer til felles enn det som skiller oss fra «fienden»?

Susanne Urban
Styremedlem, IKFF-Bergen
susanne@urbanrabbe.no